

Colaboratorii din anul 1931:

dr. Partenie Crișan

Al. N. Gane
primpreședintele Consiliului Legislativ

dr. Aurel Iancu
magistrat Trib. Lugoj

Dr. Kovács Nicolae
magistrat

Petru Malor
șefjudecător la Judecătoria Mixtă Lugoj

Mihal Gh. Mușătescu
judecător Deta, Timiș

Dr. Munteanu

Dr. Carol Nesselrode
judecător consilier

Titus D. Panu
Consilier la Curtea de Apel Brașov

I. Postulache
judecător Hașeg

Liviu Teclu

dr. Ioachim Tolciu
adv. Cluj

Dem. Țigoianu
magistrat

Nicolae G. Vasilescu
avocat, Deputat

Banca Ardeleană și Cassa de Economii S. A. R.

Cluj, Piața Unirii Nr. 32. (Casa proprie)

Fondată în anul
1894

Este cointereseată cu: Banca Chris-
soveloni, București și Banca Comer-
cială Ungară din Pesta, Budapesta

Sucursale:
Arad, Brașov, Oradea, Sibiu,
Târgu-Mureș, Turda

CASA DE PĂSTRARE ȘI BANCA DE CREDIT DIN CLUJ SOC. AN. CLUJ, PIAȚA UNIRII

Capitaluri
proprii Lei
77,000.000

7
SUCURSALE:
IN DEJ, DICIOȘAN.

Efectuază
avantajos
orișice ala-
ceri bancare

MARTIN, ALBA-IULIA ȘI TÂRGU-MUREȘ

BANCA CENTRALĂ

PENTRU INDUSTRIE ȘI COMERT
SOCIETATE ANONIMĂ IN CLUJ
Strada Regina Maria Nr. 1-3

Secția specială
pentru ciment Secția de
Bancă și devalize - Execută toi
felul de tranzacțiuni bancare,
plăți pe toate plefele Interne
și streine - Depunerile se
fructifică în condițiile cele
mai favorabile

Capital: Lei 50,000.000
Fonduri: Lei 20,000.000

Legături directe cu America!

† AUREL ISACU

Călătorind spre țara românească, în anul 1846 părinții lui, au poposit la o mică mănăstire lângă Târgoviște. Aci, în nostalgia unor păreți înegriți de fum, cari păstrau în cronici și letopisețe, un întreg trecut și un mare început de cultură românească, s'a născut Aurel Isacu.

El a păstrat în graiul lui frumos românesc, pe care l'a vorbit întotdeauna, aici între streini, vraja celor dintâi raze de lumină.

Străbătând începutul vieții în vârtejul anilor de refacere, care au urmat revoluției din 1848, a purtat în sufletul său de copil, toată duioșia cântecelor lui Avram Iancu.

A trăit în anii, când cei din urmă Principii ai Țărilor românești, ajutați de mării lor contemporani, au desăvârșit Unirea Principatelor și au câștigat cu glorie în luptă steagul independenței. Cu lacrimi în ochi și tremurând de emoție, evoca, Aurel Isacu, amintirea zilelor, când înfruntând toate obstacolele pe care le putea pune circulația de atunci, a putut avea fericirea să fie prezent în București, în ziua când marele Domn, mai târziu, Rege al României, Carol I, a intrat triumfător în Capitala Țării, după războiul pentru nea-tarnare.

Numai cine a cunoscut vitregia timpurilor trecute, poate să așeze forțele reprezentative ale neamului în cadrele unor drepte aprecieri. Ei au avut sufletul împărțit între idealul național și idealul științei. Muncind cu râvnă pentru a urca culmile științei, au ridicat alături de ei prestigiul și autoritatea unui neam.

Aurel Isacu, a avut reputația celui mai distins avocat din Ardeal. Inzestrat cu o inteligență scilpitoare și o memorie uimitoare, a pus în serviciul profesiei de avocat, o viață închinată cu cinste, muncii creatoare.

Vorba lui agitată, mișcarea spontană a fizicului, strălucirea ochilor lui vioi, fraza bogată în citații din autori celebri, erau armele cu ajutorul cărora deschidea la bară, acțiunea ori întâmpinarea în specialitatea comercială, pe care a îmbrățișat-o întâiu, acuză ori apără, în marile procese penale, care i-au desăvârșit reputația.

A fost iubit și stimat de colegi, ca cel dintâi între semeni. Cu riscul de a părea uneori prea lung, ținea să fie totdeauna complet. Nu risca improvizații acolo unde studiul era indispensabil. Era un măestru desigur și unul din luptătorii cari biruesc prin credință cu puterile lor. A făcut dovada că există în această profesiune o ascensiune neforțată dar sigură, a muncii oneste și a distincțiunii.

La adânci bătrânețe, Aurel Isacu a primit să organizeze Baroul românesc, ilustrând cu personalitatea lui distinsă demnitatea de decan.

Uniunea avocaților din România l'a distins alegându-l președinte de onoare.

Păstrând scânteierea imensei sale inteligențe până în ultimele clipe, s'a stins lin, ca un cântec de vecernie în amurgul unui ajun de sărbătoare.

Al. Dragomir

Jurisprudență constituțională

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. UNITE
Audiența dela 19 Nov. 1931. Președinția d-lui D. Volanschi
Prim Președinte

Constituționalitatea legilor. — Garantarea proprietății. — Drept de Creanță. — Renunțarea expropriantului la exproprierea definitiv hotărâtă. Dacă poate sili pe expropiat să primească înapoi bunul expropiat. — Neconstituționalitatea art. 37 al. 5, din legea de expropriere pentru utilitatea publică. — Art. 17 din Constituție.

Curtea deliberând,

Asupra chestiunii neconstituționalității dispozițiunii art. 37 al. 5 din legea de expropriere pentru cauză de utilitate publică din 1864, modificată prin legea din 27 Iunie 1932, prin care se acordă expropriantului dreptul de a renunța la o expropriere definitiv hotărâtă și al cărei preț a fost fixat, violându-se astfel principiul constituțional care garantează dreptul de proprietate de orice natură.

Având în vedere că în fapt se constată că Tudora și Ion Marinescu, atacând în contencios înaintea Curții de Apel din București, Secția V, deciziunea Nr. 11 din 11 Noembrie 1930 a Primăriei Municipiului București prin care s'a renunțat la exproprierea imobilului lor din Calea Văcărești Nr. 326, hotărâtă definitiv de către instanțele competente, a invocat înaintea acelei Curți, neconstituționalitatea art. 37 al. 5 din legea din 27 Iunie 1932, care prin violarea principiului constituțional care garantează dreptul de proprietate, acordă expropriantului dreptul de a renunța la expropriere; că, prin jurnalul său, Nr. 2373—1931, Curtea de Apel, după cerea părților, a suspendat judecarea acțiunii în contencios până ce Secțiunile Unite ale acestei Inalte Curți se vor pronunța asupra chestiunii constituționalității legii în discuție.

Considerând că art. 37 al. 5 din legea de expropriere, modificat prin legea din 27 Iunie 1932, după care „autoritățile au facultatea să renunțe la lucrările de expropriere, chiar dacă a intervenit o hotărâre definitivă privind prețul, în cazul când plata nu s'a efectuat”, trebuie interpretat în sensul că renunțarea la expropriere din partea autorității expropriante obligă pe cel expropiat să-și reia imobilul înapoi; pierzând dreptul la indemnizația ce i se fixase; în adevăr, renunțarea din partea autorității expropriante, fără nici o obligație pentru cel expropiat, este reglementată prin art. 67 din legea de expropriere.

Considerând că art. 20 din legea de expropriere prescrie că „hotărârea de expropriere lip-

sește pe proprietar de dreptul de proprietate asupra fondului, lăsându-i numai posesiunea până la plata indemnizației, principiul pus în acest text este consecința dreptului la expropriere, care ar fi anihilat dacă partea expropriată ar continua să fie proprietar până la achitarea efectivă a indemnizației; în adevăr, dela pronunțarea hotărârei de expropriere și până la achitarea indemnizației, trece de multeori un interval de timp foarte lung, timp în care cel expropriat ar putea face acte de dispoziție sau ar consimți grevări cari ar îngreuna foarte mult exproprierea sau ar face-o de multe ori chiar imposibilă; că, conform textului mai sus citat, dela data hotărârii de expropriere, imobilul expropriat trece în patrimoniul autorității expropriante, eșind din patrimoniul expropriantului, care devine creditor al autorității expropriante pentru prețul bunului expropriat, stabilit de instanțele respective; prin efectul hotărârii de expropriere, proprietarul imobilului expropriat devine creditor al autorității expropriante pentru prețul bunului expropriat, iar autoritatea expropriantă devine proprietarul bunului expropriat, cu toate consecințele ce decurg din această nouă stare de lucruri; așa fiind expropriatul având să primească o sumă de bani dela autoritatea expropriantă, el nu poate fi silit a primi altceva în schimb, fără consimțământul său, căci, în acest caz, patrimoniul său poate fi lovit și modificat după voința autorității expropriante, care în speță e partea contractantă.

Considerând că art. 17 din Constituție garantează proprietatea de orice natură; că, în sfera acestui principiu fiind cuprinsă, fără îndoială, și proprietatea încorporală, din care face parte și dreptul de creanță, este evident că atunci, când o lege obligă pe un creditor ca, în locul sumei ce are de primit, să primească altceva, — un imobil bună oară, ca în speță — acea lege lovește în mod manifest în dreptul de proprietate garantat creditorului, în mod formal, prin art. 17 din Constituție; că, în speță, nu se poate zice că se restituie proprietarului expropriat propriul său imobil, deoarece acest imobil eșind din patrimoniul său, a încetat de a fi al său și, sub acest raport, a admite că autoritatea expropriantă poate să ofere, în locul sumei datorite, imobilul, fost proprietatea expropriatului înainte de expropriere, este a admite că acea autoritate s'ar putea libera de obligația sa, oferind orice alt bun ce nu fusese nicio dată proprietatea expropriatului.

Că, susținerea Primăriei București, că legea din 27 Iunie 1923, a modificat implicit art. 20 din legea de expropriere, nu poate fi admisă, întrucât nici un text din noua lege nu o spune și nici măcar nu s'ar putea deduce această modificare de natură a schimba radical procedura exproprierei și cu consecințe cari ar anihila însăși principiul exproprierei, după cum s'a demonstrat mai sus.

Că așa fiind, art. 37 al. 5, în forma ce i s'a dat prin legea din 27 Iunie 1932, violează art. 17 din Constituție și, ca atare nu-și poate avea nici o aplicare în speță.

Pentru aceste motive Curtea, declară neconstituțională dispozițiunea art. 37 al. 5, din legea

de expropriere din 27 Iunie 1923.

Adnotare. — Prin jurisprudența de față, Inalta Curte de Casație, în secții unite, lămurește înțelesul ce trebuie dat art. 17 din Constituție. Definește proprietatea pe care pactul fundamental al țării noastre, înțelege să garanteze. Decide, în fine, că față de generalitatea cuvântului „proprietate” întrebuitat de Constituție, trebuie înțeleasă atât proprietatea corporală cât și cea încorporală din care face parte și dreptul de creanță.

Este o evoluare a modului de a interpreta conținutul art. 17 din Constituție.

În adevăr, din momentul ce Constituția prin art. 17 glăsuiește că proprietatea de orice natură este garantată, a definit prin aceasta, că proprietatea de care se ocupă este proprietatea înțeleasă așa după cum este înțeleasă de dreptul privat, de doctrină și de jurisprudența constantă de până acum.

De faptul că textul constituției se ocupă imedia și ca o excepționare, de creanțele asupra Statului spunând că și ele sunt garantate; Inalta Curte, de data aceasta, nici nu se preocupă și bine a făcut, căci ceea ce a voit să spună Constituția prin această excepționare, nu a fost că creanțele nu intră în cadrul proprietății de orice natură, ci a voit să spună că și creanțele asupra Statului sunt garantate, adică statul nu va putea să uzeze de forța sa supremă ca prin legi sau abuz de autoritate să denege creanțele ce i se pot imputa.

Fără îndoială, că chiar din această excepționare se poate trage un argument, că ele sunt înglobate în proprietatea de orice natură, căci din faptul că se insistă asupra unui fel de creanțe ce sunt mai în pericol, se confirmă principiul că despre celelalte, nici nu mai poate fi îndoială.

Este de remarcat că Inalta Curte, prin jurisprudența de față, duce până la extrem garantarea dreptului de creanță. Ea nu admite chiar, ca fără voința creditorului, să se dea drept plată altceva decât ceea ce se datorește.

Dar importanța mare pe care o are această jurisprudență a supremei instanțe și ceea ce o face de un covârșitor interes este că ea a venit în ajunul făuririi legii asupra asanării datoriiilor agricole.

Rămâne de văzut, dacă și această lege, care incontestabil, aduce o atingere a dreptului de creanță, se va bucura de interpretarea de mai sus a Inaltului for.

Chestiunea a fost destul de larg discutată în parlament și totuși ea rămâne controversată, mai ales dacă art. 17 se pune în coraborare cu art. 21²⁾ din Constituție.

I. Mănescu

¹⁾ Art. 17 (parte referitoare) Proprietatea de orice natură, precum și creanțele asupra Statului sunt garantate.

²⁾ Art. 21 (părți referitoare) Toți factorii producției se bucură de o egală ocrotire.

Statul poate interveni prin legi, în raporturile dintre acești factori pentru a preveni conflictele economice sau sociale.

„Supremația“ puterii judecătorești a Statelor Unite

Puterea judecătorească a dobândit în Statele Unite, o vigoare excepțională. Judecătorul de acolo se bucură de prerogative așa de întinse, încât puterea legislativă este ținută la respect, prin deciziunile sale. S'a format astfel, în America de Nord, o formă particulară a democrației.

„Curtea supremă a Statelor Unite, — scrie dl. Reed Powell, — este pandantul american al Camerei Lorzilor britanice, este singura Cameră, cu adevărat conservatoare a Federațiunii.“ În aceiași proporție formală se aplică la Curtea Supremă a fiecărui stat din Uniune. Judecătorul poate să suspende aplicarea unei legi, dacă el o crede contrară Constituției. Nimic nu împiedică Curtea Supremă de a opune *veto*-ul său, modificărilor propuse Constituției însăși, dacă ea le judecă contrarii spiritului acesteia. Așa se face că caracterul constituțional al faimosului „al XVIII-lea amendament“ care institue regimul sec din America, fu contestat în fața Curții Supreme a Statelor Unite, de altfel fără succes. Este stabilit, că facultatea de a anula o lege, chiar după mai mulți ani, după intrarea sa în vigoare, până a o face să dispară din colecția oficială, dă puterii judiciare un avantaj extraordinar față de puterea legislativă. Indirect, judecătorul participă la legiferare, cu toate că nu are dreptul de inițiativă legislativă.

Această stare de lucruri n'a lăsat indiferenți pe juriștii americani și pe partizanii suveranității puterii legislative. Se murmură împotriva „oligarhiei judiciare“, contra „guvernării prin judecători“, contra „supremației judecătorilor“ și rezultatul real al acestei nemulțumiri s'a tradus deja în fapt prin ridicarea inamovibilității magistratilor în câteva state din sud (Oregon, Colorado, Arizona, etc.): alegătorii judecătorului putând să-l demită înainte de a-i expira mandatul. Proiectele de legi depuse la Congresul din Washington în ultimii zece ani, tind de asemenea ca să limiteze dreptul judecătorilor. Așa senatorul Borah, cere, de exemplu, o majoritate de șapte voci din nouă, pentru ca Curtea Supremă să anuleze o lege votată de Congres, dacă ea o consideră ca contrară Constituției Statelor Unite.

Acest conflict, între cele două puteri pe care Constituția americană le-a voit independente conform doctrinei lui Montesquieu, nu este de origine recentă. El datează din același moment în care vechile colonii engleze au câștigat independența lor. El a evoluat din cauze cari nu sunt străine chiar deținătorilor Constituției americane.

Originea conflictului este în dispariția puterii regale engleze. În epoca dominațiunii engleze, legislațiile diferitelor colonii americane autonome trebuiau să se conformeze legilor și statutelor Angliei și să nu fie în contradicție cu „Charta colonială“. De câteori o lege colonială era conside-

rată ca contrarie „Chartei coloniale“, și dacă guvernul coloniei nu opusese *veto* său, cazul era judecat în ultimă instanță de Rege, în Consiliul său la Londra.

Odată regele înlăturat și „Charta“ înlocuită prin Constituția federală, chestiunea de a se ști dacă o lege votată de unul sau altul din State, era constituțională, trebuia tranșată de un alt organ. Astfel judecătorul a fost substituit puterii regale. Iată cum se explică, că puterea judecătorească a luat o așa extensiune în secolul XIX-lea.

Dela declararea independenței celor 13 colonii, în 1776, și chiar mai înainte de votarea Constituției, datează primele exemple de aplicare al dreptului de *veto* al judecătorilor americani. Așa în anul 1781, Curtea supremă din Rhod Island a anulat o lege care impunea o amendă mare persoanelor care refuzau biletele de bancă emise de o bancă concesionară a statului; procedura judiciară trebuia să fie sumară *fără participarea juraților*. Această lege a fost declarată anticonstituțională, pentru că „Charta colonială“, care, până la promulgarea unei Constituții federale, era legea fundamentală a statului Rhod Island, garanta cetățenilor dreptul de a fi judecați de jurați.

Doctrina câștigă teren cu toată opoziția unor cercuri sociale. În 1801 printr'un faimos expozeu, Marsal stabili dreptul judecătorului de a declara nulă o lege, care ar fi în contradicție cu Constituțiunea.

Principiul este clar, însă aplicarea lui este delicată. Care sunt condițiunile cerute ca o lege să poată să fie declarată contrară Constituției? Teza următoare — vom vedea întru cât este vagă — a prevalat: judecătorul trebuia, să constate dacă legea nu este „irațională“ sau „inoperantă“.

Ceeace favorizează, în Constituția Statelor Unite, bunul plac al judecătorului, este felul în care este redactat amendamentul al XIV-lea din 1868, care viza mai ales drepturile negrilor emancipați. Nici un Stat nu trebuie să promulge legi, care vatămă privilegiile și imunitatea cetățenilor Statelor Unite; nici un stat, nu trebuie să priveze, pe oricine ar fi, de viață, liberate sau de proprietatea sa, în afară de „due proces of law“; nici un stat, nu trebuie să refuze nimănui protecția în mod egal a legii.

De fapt, obesarvă dl. dr. Heinrich Rommen, în lucrarea sa ¹⁾ amendamentul XIV-lea a devenit nu numai „Magna Charta a libertății civice“ față de puterea legislativă... dar el fu chiar cel mai bun instrument ca să ajute pe judecători să dobândească „Supremacy“ al lor. Insemnează că judecătorii au devenit interpreții Constituției; iar pe de altă parte amendamentul a fost redactat așa de indecis și elastic, încât judecătorul ar putea să-l interprete cum i-ar plăcea.

1) Cf. *Grundrechte, Gesetz und Richter in den Vereinigten Staaten von Nordamerika*, Münster in Westfalen, Aschendorffsche Verlagsbuchhandlung, 1931.

În loc de a invoca „dreptul natural“, „spiritul Constituției“, etc., el avea la dispoziția sa un text de lege care făcea din el păzitorul libertății și proprietății și îi încredința sarcina de a veghea la ceeace protecția legii înțelegea pentru toți cetățenii și ca „due process of law“ să fie observat.

Judecătorul nu se lasă rugat. El interpretează cuvântul „libertate“ („liberty“) care în Magna Charta nu vizează decât garanția contra unei arestări ilegale, în sensul cel mai larg al cuvântului: libertatea presei și a opiniei, libertatea învățământului și al instruirii, libertatea tranzacțiilor, etc.

Această însemnează în mod obicinuit termenul vag și de netradus „due process of law“ care a înlesnit și înlesnește încă, intervenția judecătorului în activitatea legislativă. „Due process of law“ semnaleză dl. M. Roman, este „cea ce Curtea Supremă voeste ca să fie.“

Definițiunea pozitivă a acestei formule este extrem de vagă: concordanța cu maximile stabilite ale unui guvern democrat. Definițiunea negativă este foarte explicită: o lege „arbitrară“ care atacă fără motiv rezonabil — după părerea judecătorului — libertatea și proprietatea cetățenilor, nu este „due process of law“.

Această ultimă definițiune pleacă dela principiul că toate actele puterii legislative trebuiesc să fie echitabile și rezonabile. Pentru aceasta, Curtea Supremă este chemată a statua asupra chestiei de a se ști, dacă aceste două condițiuni, au fost observate.

Se vede deci, ce armă formidabilă posedă judecătorul, Curțile Supreme, ca prerogative, — pe care timpul n'a făcut decât ca s'o impue, — armă binefăcătoare dacă judecătorul nu ascultă decât vocea conștiinței sale, însă în același timp puternică, căci ea duce la conflicte cu puterea legislativă, considerată ca investită de popor, cu suveranitatea sa.

Situația excepțională a puterii judecătorești este deci născută de condițiunile istorice în care s'a constituit marea republică transatlantică. Ea a fost favorizată de caracterul foarte general al legilor fundamentale americane, pe care judecătorul, investit cu încrederea populară a unei epoci în care puterea legislativă nu inspira aceiași încredere, a fost chemat să interpreteze.

Constituția Statelor Unite este rigidă. Când națiunea suverană a promulgat-o „a căzut — după expresiunea d-lui Rommen — într'un somn profund, pe care nu l-a întrerupt decât de nouă ori după aceea. În intervale, judecătorul Curței Supreme și-a arogat dreptul de a interpreta voința poporului suveran și a instituit o stare de lucruri care pare destul de paradoxală unui spirit european. („Le Mois“)

Jurisprudențe civile

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. I-a.
Decizia Nr. 1321—1931.

Donațiunea mortis cauza. — Când este conside-

rată ca contract de donațiune, când testament? — Când sunt valabile revocările donațiunilor în genere, când a donațiunilor mortis causa? — Schimbare de acțiune. — Cazul când în locul obiectului se cere valoarea lui. Art. 956 c.c.a, 35 legea XVI din 1876 și 494 pr. civ.

Considerând că potrivit dispozițiilor art. 956 c.c.a. donațiunea mortis cauza se va considera ca contract numai atunci, când a fost acceptată de donatar și când donatorul a renunțat expres la facultatea de a revoca, de unde rezultă că numai atunci o donațiune mortis cauza, poate fi considerată ca un contract de donațiune când prin ea se adoptă între altele și principiul irevocabilității care este fundamental în materia donațiunilor, căci altfel o donațiune pentru caz de moarte, făcută fără a se menționa expres că se renunță la facultatea de a o revoca cum și cu violarea condițiunii esențiale la orice contract în general deci și la donațiune, acordul voințelor lor, poate fi privită ca un testament și ca atare valabil dacă este făcut cu observarea formalităților prescise de lege pentru testamente;

Considerând, că în speță, Curtea de Apel, constată că donațiunea făcută recurentei în August 1918 de către tatăl său Vasile Novoian, nu cuprinde această renunțare cerută de lege; de unde rezultă că ea nu poate fi considerată ca un contract de donațiune astfel că cu drept cuvânt și prin o bună aplicațiune a art. 956 c.c.a. în vigoare, Curtea nu l'a considerat ca atare.

Având în vedere că nici recurenta nu constată prin motivul de casare că actul de donațiune n'ar cuprinde această renunțare însă susține că revocarea donațiunii spre a fi putut opera, trebuia făcută printr'un act redactat cu respectarea formalităților prescise de lege, conf. art. 35 din legea XVI din 1876.

Considerând că, potrivit dispozițiilor art. 35 din sus citata lege este exact că pentru validitatea revocării donațiunilor pentru caz de moarte se cere ca revocarea să fie făcută, tot cu cerințele formale care sunt determinate în legea prezentă pentru facerea acestora.

Considerând însă că aceste dispozițiuni sunt aplicabile numai în cazul când prin actul de donațiune pentru caz de moarte s'a prevăzut renunțarea expresă la facultatea de a fi revocată când adică este vorba de o donațiune mortis cauza, făcută cu respectarea cerințelor legii și deci considerată ca contract de donațiune, căci numai în acest caz se cere revocarea ei, care spre a fi valabilă trebuie făcută conform dispozițiilor art. 35 din legea XVI din 1876.

Că în speță, însă fiind stabilit că donațiunea, pentru caz de moarte a fost făcută la 21 August 1918, fără respectarea cerințelor art. 956 c.c.a., urmează că ea nu poate fi considerată ca un contract de donațiune și deci nefiind valabilă, dispozițiunile art. 35 din suscitata lege devin inaplicabile.

Că așa fiind acest motiv este nefondat și deci

urmează a fi respins.

Asupra motivului III de casare, prin care recurenta susține că numai cu violarea art. 189 și 188 pr. civ. a stabilit Curtea de Apel că este vorba de o schimbare de acțiune, inadmisibilă atunci când a cerut prin apel să i se dea valoarea porțiunii legitime în bani, ceea ce este greșit; căci această cerere nu constituie o schimbare de acțiune;

Considerând că potrivit dispozițiilor art. 494 pr. civ. este exact că în instanța de apel, nu se poate schimba acțiunea nici cu consimțământul părții adverse;

Că însă chestiunea dacă este schimbare de acțiune, trebuie înțeleasă conform art. 188 pr. civ. care prevede la punctul 1, că nu se consideră schimbare de acțiune, dacă reclamantul fără schimbarea dreptului validat prin acțiune, aduce fapte noi pentru stabilirea aceluia sau rectifică pe cele aduse;

Considerând, că în speță, recurenta cerând, prin acțiunea ca să i se predea posesiunea averii ce constituie porțiunea sa legitimă după defunctul său tată, în apel complectând această cerere în sensul că dacă aceasta nu se poate în natură, să i se dea valoarea ei în bani, aceasta nu constituie o schimbare de acțiune în sensul art. 494 pr. civ. de oarece rectificarea cerută derivă din același drept al porțiunii legitime pretins de recurentă prin acțiune, rectificare, care nu schimbă întru nimic dreptul însuși.

Că prin urmare, fiind vorba de o simplă rectificare în stabilirea dreptului pretins, iar nu de o schimbare de acțiune, în mod greșit și cu violarea art. 188 și 494 pr. civ. Curtea a considerat-o ca atare și a respins cererea.

Că așa fiind motivul acesta este fondat și întrucât la motivele 2 și 4 s'a renunțat recursul urmează a fi admis casându-se deciziunea Curții de Apel referitor numai la această chestiune dedusă în discuție prin motivul III de casare;

Văzând și cererea de cheltueli de judecată și apreciind, Curtea le fixează la 2000 lei.

INALTA CURTE DE CASAȚIE S. I.

Dec. Nr. 634 din 13 Mai 1931. Preș. V. Șandor, consilier Donățiune. — Evaluarea averii donate. — Momentul evaluării este acela al donațiunii.

Conform normelor de drept în vigoare, cu privire la instituția porțiunii legitime în materie de donațiuni, trecută din dreptul civil austriac și în dreptul civil ungar, momentul determinant la evaluarea averii donate nu poate fi altul decât acel al donațiunii, deoarece numai de acel moment se poate afirma că donatorul a dispus asupra averii sale în limita cotei disponibile sau a trecut peste această măsură în paguba moștenitorilor săi rezervatari, apoi pentru că donatarul devenind proprietarul obiectului donat, creșterea sau scăderea valorii îl privește pe dânsul.

Așa fiind în drept și întrucât în speță se constată în decizia atacată că bunicul intimatului a dispus asupra averii sale imobile în favoarea fiicei

sale și în paguba intimatului printr'un contract de donațiune încheiat la 18 Aprilie 1923, dar nicăeri nu se constată cu precizie, care a fost valoarea acelei averi la data donațiunii, instanța de apel, nu putea admite intimatului ca porțiune legitimă 1/4 parte din valoarea acelei averi în baza expertizei făcută în cauză și unde se găsește evaluată la diferite epoci fără a preciza în același timp datele pe care s'au întemeiat decât numai prin violarea dispozițiilor legale în vigoare aplicabile în materie și în consecință acest motiv de casare se prezintă ca fiind în totul întemeiat.

INALTA CURTE DE CASAȚIE S. I.

Decizia Nr. 356 din 11 Martie 1931. Preș. Al. Iuca consilier Acțiune pentru plata chiriei, pe baza contractului în curs. — Dreptul proprietarului de a cere și chiria devenită exigibilă în cursul instanței. — Baza legală a acestui drept.

Este constant în drept, că, cineva poate, dacă are un drept, să acționeze în judecată, în recunoașterea acestui drept pe persoane cari îi contestă dreptul, dar nu înțelege a purta ea plângerea în justiție; pentru a fi posibil, aceasta este necesar ca contestarea să se afirme printr'o pretențiune precisă afirmată în acte publice, scrisoare, etc.

În speță este constatat că intimatul prin acțiunea ce a intentat recurentului, a cerut condamnarea acestuia la plata chiriei pe ultimul semestru, bazându-se pe faptul că contractul este în ființă și deci nu s'a reziliat de comun acord pe ziua de 20 septembrie 1930, după cum a pretins recurentul prin notificarea făcută.

De aici rezultă în mod evident că obiectul principal al acțiunii este constatarea că contractul are ființă și n'a fost reziliat după cum pretinde recurentul, iar plata chiriei pentru ultimul semestru, este numai o consecință a acestei constatări și prin urmare acțiunea pentru constatarea existenței contractului este o acțiune provocatorie, în sensul mai sus arătat și deci era perfect admisibilă chiar dacă a fost introdusă înainte de scadența ratei de chirie cerută.

Pe lângă aceasta, acțiunea din speță a fost intentată pe baza legii proprietarilor; ori, cum prin art. 14 din această lege proprietarul poate pune concluziuni în cursul judecății pentru condamnarea chiriașului la plata ratei de chirie necerută prin acțiune, dar devenită exigibilă în decursul judecății, aceeași normă este a se aplica și atunci când, ca în speță chiria pentru un semestru s'a cerut înainte de scadență, ca accesoriu al unei acțiuni în stabilirea raportului de închiriere, dar s'a cerut și oral după scadență; căci nu există nici o rațiune de a considera nevalabilă, cererea făcută oral în cursul judecății pentru condamnarea chiriașului la plata chiriei devenită scadență după introducerea acțiunii pe motivul că această cerere a fost cuprinsă și în acțiunea introdusă înainte de scadență.

Astfel fiind, iar Tribunalul constatând că contractul de închiriere are ființă, cu drept cuvânt

a condamnat pe recurent la plata chiriei până la expirarea contractului, neviolând prin aceasta art. 1023 c. civ. și necomițând nici un exces de putere sau vreo denaturare de acte așa că motivul de casare fiind neîntemeiat recursul este a se respinge.

INALTA CURTE DE CASAȚIE S. I.

Dec. Nr. 624, din 13 Mai 1931. Președinte S. Tipei, cons. Locațiune. — Daune rezultând din deteriorarea imobilului închiriat. — Acțiune. — Prescriere. — Termen.

Din dispozițiunile art. 111 c. c. a., rezultă că dreptul proprietarului de a cere daune pentru deteriorările aduse de locatar lucrului închiriat prin abuz de folosință se prescrie în termen de un an dela predarea lucrului închiriat dacă în acest timp proprietarul nu a introdus acțiune în justiție pentru plata daunelor.

Așa fiind și întrucât daunele cerute de proprietarii recurenți se referă la stricăciunile aduse lucrului închiriat prin abuz de folosință de către chiriașul intimat și întrucât în speță este constant că acțiunea recurentelor a fost introdusă peste termenul de un an, prevăzut de art. 1111 c.c.a., urmează că Curtea de Apel a făcut o bună și justă aplicare a textului menționat când a decis că dreptul recurenților de a cere daune pentru stricăciunile aduse imobilului închiriat intimatului s'a prescris așa că prima parte a motivului de recurs este neîntemeiată.

CURTEA DE APEL CLUJ, SECȚIA III

Dec. No. C. III. 2055.19.1931. Preșd. Dr. Pompei Micșă Cine are dreptul să facă acțiunea de radiere, prevăzută de art. 148 din regulamentul Cărților Funduare. — Partagiul nu constituie un drept real, ci numai un titlu de drept. — Nulitatea contractului. Confuzia între nevalabilitatea unui contract și ineficacitatea lui față de terțe persoane. — Cine poate cere invalidarea contractelor.

Deliberând asupra recursului pârâților, prin care dâșii se plâng, între altele, de violarea art. 148 din Regulamentul cărților Funduare și a principiului de drept în materie de atacare a contractelor, motive expuse mai pe larg în recursul scris, Curtea le-a aflat întemeiate pentru următoarele considerente :

Conform stării de fapt puse drept bază a acțiunii imobilele cu No. top. 373/375 din cf. Nr. 2100, a comunei Jibot, le-a primit în urma unui partaj, decedatul soț al reclamantei, obligându-se pârâții, de a ceda porțiunile lor (înscrise sub B. 1 și B. 4), cu dreptul de proprietate.

După moartea lui Ion Pădure, în anul 1924, a intervenit între crezii lui, o nouă transacțiune, prin care s'a menținut partajul anterior în sensul ca să i se revină reclamantei imobilele susmenționate, cu titlul de succesiune după soțul ei.

Cu toate acestea, pârâții prin un contract de vânzare-cumpărare încheiat între ei și pârâțul de rândul III, Serafin Mitar, și-au vândut porțiunile

lor din aceste imobile și în baza acestui contract din 20 Ianuarie 1928 s'a și intabulat dreptul de proprietate al pârâților III, în cartea funduară sub B. 7.

În baza acestei stări de fapt, reclamanta susținând că toți pârâții, au procedat la contractare cu rea credință în scopul eludării drepturilor ei, a atacat valabilitatea contractului în chestie și intabularea făcută în baza aceluia, formulându-se și petiția din acțiune în modul următor :

„să se declare, prin sentință, de nul și neavenit, contractul de vânzare-cumpărare, încheiat la data de 20 Ianuarie 1928, pentru nevalabilitate originală și pârâții să fie obligați a tolera radierea intabulării dreptului lor de proprietate și a plăti în solidum, cheltuelile de judecată.”

Tribunalul, ca instanță de apel, stabilind starea de fapt în esență, în conformitate cu cele susținute de reclamantă, a admis acțiunea în întregime, motivând că întrucât reclamanta a dovedit dreptul său de proprietate și reaua credință a pârâților achizitor: Serafin Mitar, nu i se poate discuta dreptul de a ataca contractul prin care a fost lezată într'un drept al său, deci, în consecință contractul urmează a se anula și pârâții se obligă, să sufere radierea dreptului de proprietate.

Concepția Tribunalului este greșită :

Din conținutul și petiția acțiunii introductive, rezultă că stăm în fața unei acțiuni de radiere prevăzută în art. 148 din Regulamentul cărților Funduare.

Conform doctrinei și jurisprudenței, o asemenea acțiune o poate intenta numai proprietarul tabular sau succesorul său moștenitor (universal, sau singular).

Ce-i drept antecesorul reclamantei Ioan Pădure figurează în cartea funduară Nr. 2100 a comunei Jibot, ca coproprietar, însă de această împrejurare nu se poate prevala reclamanta pe motiv că dâșsa se prezintă ca moștenitoare de pe urma soțului său, căci în proces nu se valorifică nici un drept asupra porțiunii lui Ioan Pădure, (înscris sub B. 3), că este vorba de porțiunile pârâților asupra cărora nici Ioan Pădure, nici reclamanta nici când n'au fost proprietari tabulari, neavând în urma partajului un drept real, ci numai un titlu de drept, pentru a cărui apărare reclamanta de sine înțeles are drept la acțiune nu numai față de cealaltă parte contractantă (în speță pârâții I—II) ci și contra acelei terții (în speță, pârâțul III) care știind despre acel titlu de drept au dobândit totuși dreptul real pentru care titlul de drept, a fost dobândit anterior, însă acest titlu de drept vătămat nu se poate remedia prin acțiune de radiere, a cărui scop este numai restabilirea stării anterioare în cartea funduară, adică a situației tabulare care există înainte de intabularea atacată.

Reclamanta trebuia prin acțiune, să-și valorifice titlul de partaj față de achizitor posterior de rea credință cerând obligarea lui să-i deie act de intabulare, nefiind în drept să intenteze o acțiune de radiere, prin care nici nu ajunge la sco-

pul său urmărit: de a fi introdusă ca proprietară în cartea funduară.

Iar în ceea ce privește partea primă a cererii de acțiune, adică, constatarea nulității contractului, Curtea a înlăturat motivele instanței de apel și a admis recursul și sub acest raport, întrucât tribunalul face confuzie între nevalabilitatea unui act și ineficacitatea lui față de terțe persoane.

Invalidarea actului nu o pot cere, decât părțile contractante sau succesorii lor universali sau singulari, iar terțele persoane în condițiunile legii pot să atace actele intervenite între alții, cerând să se declare prin sentință, că aceste acte sunt fără efect juridic față de ele. (De ex.: acțiunea pauliana). Privind acțiunea de față, ca una care tinde numai la pronunțarea ineficacității actului atacat, bine a fost respinsă acțiunea, deoarece în conformitate cu disp. art. 130 p. c. acțiunea pentru stabilire se poate porni numai dacă și fără stabilirea cerută, situația juridică a reclamantului ar fi influențată în paguba sa, ceea ce nu este în speță, având reclamanta posibilitatea de a-și valorifica titlul de drept asupra imobilelor față de pârâțul III.

În temeiul considerentelor, s'a dat hotărârea din dispozitiv.

CURTEA DE APPEL CLUJ, SECȚIA I.

Nr. C. I. 2932/26/1931.

Deși contractul în baza căruia s'a făcut întabularea dreptului de proprietate este fals, însă acțiunea juridică de transferare este adevărată, nu se poate cere anularea contractului, nici restabilirea anterioară a stării tabulare. Conform jurisprudenței dezvoltate pe teritoriul guvernat de dreptul maghiar stipulațiunile orale cari s'au făcut în cursul tratativelor dinaintea încheierii contractului, sau concomitent cu redactarea actului pot fi valabile și dacă nu sunt suprînse în act dacă partea dovedește că acele stipulațiuni au fost menținute și prin urmare documentul scris nu este în armonie cu adevărata voință a părților.

MOTIVELE: În contra sentinței Tribunalului Hunedoara pârâții au făcut recurs cerând casarea sentinței și răspingerea acțiunii cu cheltueli.

Dintre motivele de casare dela dosar, oral au susținut următoarele:

1. Că s'a făcut o rea aplicare a legii atunci când s'a constatat obligamentul lor de a plăti prețul imobilului cumpărat de B. G., pentru că contractul de vânzare și cumpărare din 6 Aprilie 1928 nefiind semnat de cumpărător și de H. M. este fals, deci reclamantul nu-și poate valorifica pretențiunea pentru prețul de cumpărare în fața instanțelor judecătorești nici chiar în temeiul obligațiunei făcute la 29 Decembrie 1926 care are la bază tot acest contract fals.

2. Eroare grosieră pentru că nu s'a luat în considerare că obligațiunea de plată a intervenit anterior actului din 6 Aprilie 1928 și anume în baza contractului din 28 Decembrie 1926 care înțetând, s'a stins și răspunderea pârâților pentru

plata prețului de cumpărare.

3. Că s'a aplicat greșit în speță art. 887 C. c. a. pentru că în teritoriul judecătoreiei Baia de Criș este în vigoare dreptul maghiar, care nu prevede un principiu de drept corespunzător acestui articol.

4. Că cu exces de putere și denaturarea probelor s'a stabilit starea de fapt, care este, că ei s'au obligat la plata prețului de cumpărare numai cu condițiunea dacă cumpărătorul va trimite bani din America, ori reclamantul n'a dovedit că B. G. câți bani a trimis lor din America și s'a omis a se constata că suma de 100 dolari a fost trimisă soției cumpărătorului pentru trebuințele sale și nu pentru a fi plătită reclamantului.

Curtea deliberând asupra primului motiv de casare.

Având în vedere, că precum rezultă din declarația martorului H. M. cumpărătorul B. G. n'a fost prezent la încheierea actului din 6 Aprilie 1928 pentru că la această dată era în America și numele lui pe contract a fost semnat de martor, fapte de altfel necontestate de părți.

Considerând că părțile de comun au declarat, că s'au făcut două contracte, cari se referă la același imobil, că primul contract datat la 28 Decembrie 1926 a fost înscălit de B. G. în America și că imobilul vândut s'a și întabulat în cartea funduară pe cumpărător.

Considerând că conform jurisprudenței când deși documentul de întabulare este fals, dar actul juridic de transferare este adevărat, nu se poate cere anularea contractului, nici restabilirea anterioară a stării tabulare.

Având în vedere, că astfel deși ultimul act, în baza căruia s'a operat întabularea dreptului de proprietate nu este semnat de proprietar, acesta nu se poate considera ca nul și neavenit pentru că conținutul material al actului corespunde cu starea de fapt care este că B. G. întradevăr a cumpărat imobilul scris în acest act.

Pentru aceste motive primul motiv de casare este nefondat.

Asupra celui de al doilea motiv de casare.

Având în vedere, că obligațiunea pârâților s'a referit în general la actul de vânzare intervenit între reclamant și B. G., considerând, că conform actelor dela dosar și contractul din 28 Decembrie 1926 a fost întabulat în c. f. în consecință greșit se susține de recurenți că s'a stins obligațiunea lor, astfel nici acest motiv de casare nu e fondat.

Asupra celui de al treilea și asupra ultimului motiv de casare.

Având în vedere, că contractul de vânzare și cumpărare a luat ființă în comuna Tomești aparținătoare judecătoreiei rurale Baia de Criș, pe care teritor se aplică dreptul maghiar și nu codul civil austriac.

Considerând că conform jurisprudenței dezvoltată pe teritoriul guvernat de dreptul maghiar, stipulațiunile orale cari s'au făcut în cursul tratativelor dinaintea încheierii contractului, sau con-

comitent cu redactarea actului, pot fi valabile, și dacă nu sunt cuprinse în act, dacă partea dovedește că acele stipulațiuni au fost menținute și prin urmare documentul scris nu este în armonie cu adevărata voință a părților.

Că astfel părțile pot să-și dovedească adevărata voință și față de actul scris, care poate fi căutată și în afară de document și constatată nu numai din actul scris, ci și din faptele și declarațiunile părților făcute în afară de contract.

Că în virtutea acestui principiu de drept instanța de fond avea obligațiunea să caute adevărata voință conformă a părților și în afară de obligațiunea iscalită de părți cu atât mai vărtos, că aceasta conține un act simulat precum s'a constatat de prima instanță, să stabilească, că cu ce condițiuni și-au luat părâții angajamentul de a plăti prețul de cumpărare în locul lui B. G., că câți bani au primit dela acesta, și că suma de 100 dolari, cui a fost trimisă și cu ce scop.

Considerând, că Tribunalul, înălțurând condițiunea invocată de părâți pe motivul că aceasta nefiind cuprinsă în scris în conformitate cu art. 887 c. c. a., nu este valabilă și omitând a se pronunța și asupra împrejurărilor esențiale în cauză și anume câți bani au primit părâții din America și că suma de 100 dolari cui a fost trimisă și cu ce scop, a făcut o rea aplicație a legii, a stabilit o stare de fapt greșită și a săvârșit și o omisiune esențială, în consecință sunt fondate motivele de casare invocate în punctul 3 și 4.

Pentru aceste considerente Curtea a admis recursul și a casat sentința, aceasta conform dispozitivului obligând pe reclamant la plata cheltuelilor de recurs (art. 508).

16 Decemvrie 1931.

Președinte : Mănescu; raportor: I. Mureșan.

INALTA CURTE DE CASAȚIE, SECȚIA III.

Decis. Nr. 811 din 12 Mai 1931. Preș. C. Crăciunescu cons. Creianță fără termen de plată. — Procente. — Sunt datorite dela data intentării acțiunii.

În conformitate cu dispozițiile art. 1334 cod. civ. austriac și art. 282 c. com. din Ardeal, atunci când creanța nu are stipulat un termen de plată, procentele de întârziere se cuvin dela data intentării acțiunii.

În speță, Curtea de Apel a făcut o bună aplicațiune a acestor texte, când acorda procente dela data intentării acțiunii, iar nu dela data când a somat pe părâtă, de oarece Curtea constată că în speță, este vorba de o desdăunare care trebuie stabilită prin justiție, în care caz nefiind vorba de o creanță cu termen de plată stipulat, dobânda curge dela data intentării acțiunii, cum prevăd textele mai sus expuse.

INALTA CURTE DE CASAȚIE, SECȚIA III.

Decis. No. 739 din 2 Mai 1931. Preș. O. Băleanu, consilier Dobânzi la ipotecă. — Norme de calcul. — Aplicațiune.

Dobânda la un capital fiinddatorată pe mă-

sura ce debitorul se folosește de capital, urmează că dobânzile să se reguleze după legea în vigoare, în momentul când obligațiunea la plata lor, a luat naștere.

În speță, dobânzile fiind prevăzute în actul de garanție, cu data de 15 Ianuarie 1925 și intabulate în c. f. la 28 Ianuarie 1925, este evident că nu sunt aplicabile dispozițiunile legii pentru accelerarea judecăților din 19 Martie 1925, care este posterioară intabulării în c. f., dar nu numai atât, intimamente, nefiind debitoare personale, ci numai ipotecare, nu pot fi obligate să tolereze decât îndestularea până la concurența creanței intabulată, ori în speță, potrivit art. 6 din legea VIII din 1877, în mod legal, nu se putea intabula dobânda mai mare de 8 la sută.

Jurisprudențe procedurale

CURTEA DE APPEL CLUJ, SECȚIA I-a.

Decizia No. I. 199. 38. 1932. Președinte : I. Mănescu
Natura dreptului acordat de instanță, atunci când zice că cheltuelile se vor plăti la mâna avocatului. Pe ce cale poate să-și valorifice cel obligat, plata făcută la mâna avocatului. — Art. 18 și 39 din legea LIX : 1921.

Curtea de apel secția II-a prin deciziunea sa No. C. II. 167. 1930, din 26 Maiu 1930 a obligat pe dr. Eugen Vamos, avocat să plătească părâtei Margareta Jacobi în termen de 8 zile 1500 lei cheltueli de judecată.

În baza acestei deciziuni definitive, părâta Margareta Jacobi, a cerut iar tribunalul, prin deciziunea atacată cu recurs a ordonat execuția de escontentare pentru suma de 1500 lei capital și pentru 100 lei cheltueli în favorul Margaretei Jacobi în contra lui dr. Eugen Vamos.

Având în vedere că prin deciziunea No. C. II. 167. 1930 a Curții de Apel, reclamantul dr. Eugen Vamos a fost obligat să plătească părâtei Jacobi Margareta 1500 lei cheltueli de recurs ;

Având în vedere, că din dispozițiunile, prevăzute de art. 18 aliniatul ultim din legea LIV : 1912 conform cărora partea este datoare, ca spesele de proces cu care a fost obligată față de adversar, să le plătească la mâna avocatului adversarului, nu rezultă altceva decât, că legea a acordat avocatului părții câștigătoare, un drept de prioritate, fațăcu pretențiile terțelor persoane asupra speselor atribuite clientului său prin deciziune. Că așa dar legea prin acel text nu creiază vreun raport de drept, adecă creanța între avocatul adversarului și partea obligată la suportarea cheltuelilor :

Părâta Margareta Jacobi a fost îndrituită să cearc în numele său execuția de escontentare pentru cheltuelile acordate ei față de reclamantul dr. Eugen Vamos.

În ipoteza, dacă este adevărat, că recurentul, dr. Eugen Vamos la 11 Iunie 1930 a achitat reprezentantului părâtei dr. Emil Jacobi suma de 1500

lei cheltueli de recurs, acordate pârâtei Margareta Jacabi prin deciziunea No. C. II. 167. 1930, pe care n'a dovedit în cazul acesta conform art. 39 din legea LIV : 1912, reclamantul dr. Eugen Vámos este în drept să intențeze acțiune pentru încetarea execuției.

Având în vedere, că conform deciziunii atacate cu recurs, tribunalul a acordat dreptul de paupertate: pârâta Margareta Jacabi a fost în drept ca să ceară execuția de escontentare fără taxa de timbru.

Pentru aceste considerente, Curtea a menținut deciziunea tribunalului în partea, prin care s'a ordonat execuția pt. suma de 1500 lei cheltueli.

Având în vedere, că conform cererei, înregistrată la 29 Octombrie 1931, sub No. 183. 33. 1930 Margareta Jacabi, n'a cerut ordonarea execuției și pentru chetuiala cererei de execuție;

Având în vedere, că Margareta Jacabi, prin înaintarea cererei de execuție n'a avut nici o cheltueală, având dreptul de paupertate;

Tribunalul a ordonat greșit execuția și pentru 100 lei cheltueli, ivite prin înaintarea cererei de execuție, deci în această parte a trebuit reformată decizia tribunalului conform părții dispozitive.

Având în vedere, că recursul în cea mai mare parte n'a avut succes: nu s'a putut obliga pe partea adversă, la suportarea cheltuelilor de recurs (art. 508 și 426 din p. c.).

INALTA CURTE DE CASAȚIE S. III

Decis. Nr. 1048 din 17 Iunie 1931. Pres. D. Băleanu cons. Citarea în justiție prin ministerul respectiv. — Valabilitate. (Art. 10 legea pentru org. ministerelor)

Conform art. 10, legea pentru organizarea Ministerelor, Ministerul reprezentând interesele generale ale Statului și el putând sta în Justiție, în numele Statului și pentru Stat, urmează că, o acțiune intentată direct, contra unui Minister, fără a se arăta că el este citat ca mandatar al Statului și că procesul este contra Statului, ese bine introdusă.

Jurisprudențe la legi speciale

CURTEA DE CASAȚIE, SECȚIA III-a

Decizia Nr. 600, din 1 Aprilie 1931.

Funcționar transferat. — Faptul că funcționarul a executat transferarea înseamnă că a achiesat? — Ilegalitatea actului de transferare este o chestie de ordine publică în care nu se poate pune temei pe achiesare?

Complet de divergență.

Având în vedere, că înaintea Curții de Apel, Ministerul de Interne, între alte mijloace de apărare contra acțiunii, a invocat și pe acela, că înținatul a achiesat la transferare, mijloc pe care Curtea l'a respins, nu însă pe constatarea în fapt a lipsei de achiesare, ci pe considerațiunea de

drept că funcționarul transferat și în genere particularul lezat printr'un act administrativ de autoritate ilegal, nu poate achiesă la acel act executându-l de bună voe, deoarece ilegalitatea actului fiind de ordine publică nu poate fi acoperită prin achiesarea sau renunțarea la acțiune în anulare.

Considerând că, este necontestat, că dispozițiunile de lege, prin care se conferă funcționarilor atribuțiuni și prerogative în interesul general al serviciului, și pentru buna lui îndeplinire sunt dispozițiuni de ordine publică și prin urmare funcționarii nu pot achiesă la actele de autoritate abuzive, prin cari atari atribuțiuni sau prerogative ar fi restrâns sau desființate; că de asemenea ei nu pot renunța în mod principal la acele drepturi pe care legea le institue și recunoaște funcționarilor, nu numai în interesul lor proriu, dar și în acela al serviciilor și bunei administrațiuni în general, cum este dreptul de salarizare și acel de stabilitate sau inamovibilitate în funcțiune.

Că însă nimic nu împiedecă pe funcționari să renunțe la drepturile pe care legea le acordă exclusiv în interesul lor cum este de pildă dreptul de concediu, drepturile de creanțe contra administrațiunii decurgând din exercitiul funcțiunii și în fine dreptul de a intenta acțiune în justiție, contra actelor abuzive de autoritate, cum ar fi o transferare sau suspendare ilegală, toate aceste drepturi făcând parte din patrimoniul funcționarului, ca particular și interesându-l exclusiv numai pe el.

Că din moment ce funcționarul căruia legea îi acordă acțiunea în anulare a actelor de autoritate, prin care a fost transferat, suspendat, etc., în mod arbitrar, poate renunța la dreptul de a exercita această acțiune prin trecerea termenului definit de lege sau chiar să o retragă după intentarea ei, urmează pentru indentitate de rațiune că el poate, în atare transferări executându-l de bună voe, fără a se putea spune că, prin aceasta, a renunțat la dreptul de stabilitate, drept care în adevăr este de ordine publică și pe care cu toată achiesarea funcționarului la transferarea săvârșită, îl va putea invoca oricând și în contra oricărei alte măsuri de transferare ilegală ce eventual i s'ar aplica în viitor.

NOTĂ. — S'a mai decis de Inalta Curte că prezentarea în serviciu fără nici o protestare sau rezervă, constituie o achiesare, căci termenele pentru exercitarea unei acțiuni n'au nimic comun și nu stau în nici o realitate cu achiesarea la o situație, care a putut avea loc înainte de intentarea în terme a acțiunii, sau chiar posterior intentării acțiunii în contencios. (Cas. III Comp. de divergență No. 1735—1940).

Deciziile Inaltei Curți, pare a reforma principiul de drept și texte de lege. Să explic :

Art. 1, din legea cont. Adm. spune: Oricine se pretinde vătămat în drepturile sale, poate face cerere pentru recunoașterea dreptului său, iar art. 4... „cererile întemeiate pe art. 99 și 107 din

Constituție și art. 1 de mai sus, vor fi introduse". Aceste cereri se vor putea face oricând. În caz de înlocuire, mutare sau punere în retragere, în contra legii, a funcționarilor legal numiți, cererile se vor face în termen de 30 zile libere dela publicarea lor în Monitorul Oficial... etc."

Din textele arătate reiese precis că *dreptul* vătămat dă loc la o acțiune. Actul ce se atacă prin acțiunea în contencios trebuie să fie un act administrativ făcut cu călcarea legilor sau regulamentelor.

Acțiunea dar e dreptul însăși pus în mișcare, iar actul administrativ este caracterizat prin o „manifestare de voință în exercițiul unei puteri legale și să aibă caracter executoriu.” (Jeze Principes, II, p. 26 Rarincescu „Contenciosul” pagina 470, Hamangiu. Cont. Adm. pag. 428).

Reiese clar, că cel pretins vătămat într'un drept al său are la dispoziție acțiunea; iar exercițiul ei este facultativ. Care este situația celui ce a intentat o acțiune în termenul prevăzut de art. 4 Cont. Adm.? A achiesat la situația creată prin actul ce l'a atacat prin acțiunea în Contencios? Este nevoie de o protestare sau o rezervă?

Cum am spus mai sus, acțiunea e dreptul pus în mișcare.

De îndată ce un drept este încălcat în fraudă a legii, pretinsul vătămat are facultatea de a acționa în judecată pentru anularea actului nelegal, sau să achieseze la această situație prin neatacarea actului în justiție.

În acest caz este o achiesare tacită prin neexercitarea acțiunii ce i-o oferă legea, deci o executare benevolă integrală.

Achiesarea tacită trebuie să rezulte din acte sau din o manifestare de voință, care să nu lase nici o îndoială asupra intențiunii părții de a renunța la recurs. (Cas. Fr. 20 August 1923, Crepon, pag. 492, I. No. 840).

Natural, în aceste condițiuni, achiesarea care ar rezulta din neintentarea recursului ar fi o achiesare tacită, sau din o retragere a acțiunii de contencios deci o achiesare expresă, ar duce logic la concluzia unei achiesări la situația creată prin actul nelegal. Aceasta este atât de evident, încât a format obiectul unei susțineri în fața Casății Franceze care decide: „Executarea voluntară a unei hotărâri, dată în ultim resort, nu implică achiesarea și deci renunțarea la recurs, aceasta trebuind să rezulte din termeni formali, deoarece renunțările la drepturi sunt de strictă interpretare” (Cit. Crepon, I, pag. 484, No. 801, vezi: Hamangiu Recurs Cont, pag. 450, No. 28).

Ce decide însă Inalta Curte? Un funcționar este mutat cu călcarea dispozițiilor legii organice. Se prezintă la serviciu și în termenul defipt de lege, face acțiune în contencios, întrucât ne-prezentarea atrage îndepărtarea din serviciu. În fața Inaltei Curți, se susține că întrucât s'a prezentat, fără nici o protestare sau rezervă, a achiesat la situația nou creată, așa că acțiunea, trebuie să fie respinsă. Care era protestarea, cum trebuia făcută și ce rezervă trebui să facă, atunci când

nici un text de lege nu cere aceasta?

Protestarea e însuși acțiunea în contencios în termenul legal. A decide că în prealabil este nevoie de o protestare sau de o rezervă este a se decide în afara cadrului legii. Ce formă trebuie să aibă protestarea sau rezerva? Nici un text de lege nu o prevede.

Să ne imaginăm că un funcționar este înlocuit ilegal. Va trebui, după noua interpretare să nu părăsească serviciul, să facă un protest și să nu facă acțiune, asemenea să nu părăsească serviciul, căci este expus să i-se respingă acțiunea, pe motiv că a achiesat la înlocuire?

De multeori, protestul sau rezerva pot avea ca urmare o acțiune disciplinară și logic este să fie așa, întrucât eu, organ al puterii executive, îți ordon, chiar călcarea legii, iar tu funcționar subalter, ești supus, disciplinar, ordinului ce ți-l dau, având la dispozițiune calea contenciosului, când dreptul îți e încălcat, cale ce-ți este lăsată la dispoziție, să uzezi sau nu de ea.

Însăși faptul exercițiului acestui drept este protestul, este punerea dreptului în mișcare și nimănui nu-i este permis a mai discuta dacă ai achiesat, aceasta trebuind să rezulte din însăși faptul tău formal de retragerea acțiunii. Ba mai mult, Casația Franceză, merge mai departe și spune: „Achiesarea la unul din capetele hotărârei nu împiedică, pe parte de a ataca cu recurs celelalte punct” (Cas. Fr. 6 August 1895, Dall 96 I, 124, vezi Hamangiu, op. cit. 148, No. 20), iar în altă decizie: „Este admisibil recursul unei părți care a executat în mod silit actul atacat, chiar când partea n'ar fi făcut rezervă”. (Dall. Per. 40, I. 225, Hamangiu, 450, No. 25).

Din cele arătate mai sus, reiese că de achiesare, înainte de intentarea acțiunii, nu poate fi vorba, căci de îndată ce acțiunea a fost introdusă dispăre achiesarea. După intentarea acțiunii, achiesarea trebuie să fie formală, să rezulte din manifestarea voinței reclamantului, fie prin retragerea acțiunii, fie prin o declarație expresă a acestuia.

Renunțarea la un drept, fiind lăsată la dispozițiunea părții ce uzează de el, nu poate face obiectul unei interpretări a instanțelor de judecată.

Motivarea Inaltei Curți, în felul că „Din moment ce funcționarul căruia legea îi acordă acțiunea în anulare a actelor de autoritate, prin care a fost transferat, suspendat, etc., în mod arbitrar poate renunța la dreptul de a exercita această acțiune prin trecerea termenului sau chiar să o retragă după intentare, urmează pentru *identitate de rațiune* (?) că el poate, în atare transferări, executându-l de bună voie — fără a se putea spune că prin aceasta — a renunțat la dreptul de stabilitate, drept care este în adevăr în ordine publică, etc.” Să fiu iertat, dacă tocmai indentitatea re rațiuni nu o văd. Ori ce încălcare a unei legi este de ordine publică atunci când dreptul meu vătămat este pus în mișcare în acțiunea care formează cel mai puternic protest. A decide că am achiesat la un act abuziv de autoritate, făcut

cu călcarea unei legi, e a face prea mult. „Drept“ care purtat prea departe, devine *injustiție* (Voltaire). A decide astfel înseamnă a nu se avea în vedere legea Contenciosului și principiile ce guvernează dreptul și acțiunea.

În materie de contencios — după cum se spune într-o notă din „Pandectele lunare“ — suntem cu jurisprudența în stare embrionară.

Nădăjduim că în secțiuni unite Înalta Curte, va reveni, și un reviriment jurisprudencial se va produce în materie.

I. Postulache

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE S. III

Decis. Nr. 1043 din 17 Iunie 1931. Preș. D. Băleanu cons.

Gardian public. — Angajament semnat. — Conferă stabilitate pe termenul angajamentului. — Expirarea termenului. — Menținerea în serviciu fără angajament. — Pierderea stabilității.

Gardianul public, care a semnat angajamentul pe trei ani, are asigurată, conform art. 112 din legea pentru organizarea poliției generale a Statului, stabilitatea pe acești trei ani și nu poate fi îndepărtat decât în condițiile legii.

Odată angajamentul expirat, gardianul își pierde această calitate, deci și drepturile inerente funcțiunii și nu le poate redobândi în cazul când e menținut în funcțiune, decât pe baza unui nou angajament, iar nu a unui acord tacit, care să-i mențină gradatiile din art. 112 mai sus citat.

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE, SECȚIA III.

Decis. Nr. 754 din 5 Mai 1930. Preș. Gh. Nedici, consilier.
Notari publici. — Numire. Necesitatea avizului Camerei Notarilor. — Acest aviz nu este obligator pentru minister.

Din cuprinsul legii Notarilor publici în vigoare în Transilvania, rezultă că notarii publici se numesc de Ministerul de justiție, după ce se va fi luat în prealabil avizul Camerei Notarilor. *Din nici o dispoziție a legii nu reiese însă că Ministerul este obligat să numească pe cel recomandat de Cameră, fiind suficient numai ca să ia zisul aviz, care odată luat, Ministerul trebuie socotit că s'a conformat în totul prescripțiilor din art. 6 citat, avizul neavând alt caracter, decât consultativ, iar nu obligator, întrucât legea nu cere în mod expres un aviz conform.*

A decide altfel, ar însemna că dreptul Ministerului de a numi pe notarii publici, s'ar reduce la o simplă formalitate de înregistrare a recomandărilor Camerei notarilor publici, ceea ce însă este cu totul inadmisibil în drept, pentru că în acest mod, s'ar da o hotărâre vădită contra dispozițiilor textului art. 6 din legea sus citată.

Astfel fiind și întrucât în speță, este necontestat că Ministerul de justiție a luat avizul cerut de ar. 6 din zisa lege, Curtea de Apel, a făcut o justă aplicare a acestui text și deci motivul devine nefondat și urmează a fi respins.

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE S. III

Decis. 1436 din 20 Nov. 1931. Preș. D. G. Lupu, președinte.
Numire declarată ilegală. — În ce cazuri atrage, pe cale de consecință, nulitatea numirii altui funcționar în loc

După principiile generale ale dreptului administrativ, când un act de autoritate a fost anulat, actul posterior de autoritate nu cade pe cale de consecință, de câte ori aceste două acte pot fi privite ca independente unul de altul, adică de câteori valabilitatea celui de-al doilea nu este condiționată de valabilitatea celui dintâi.

Această situațiune se întâlnește tocmai în cazul de revocare a unui funcționar și numirea altuia în locul său, căci dacă numirea ulterioară a fost ocazionată de faptul anterior al revocării, care i-a servit drept motiv și unul și altul, odată săvârșite rămân independente între ele, fiindcă între condițiile cerute de lege pentru ca numirea unui funcționar să fie valabilă, nu se cere și aceea ca revocarea care a precedat-o, să fi fost și ea valabilă, — fiecare dintre ele judecându-se după cum îndeplinesc în parte, sau nu, condițiunile legii.

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE S. III

Dec. Nr. 823 din 12 Mai 1931. Preș. D. G. Lupu, președinte
Primirea, fără rezerve, a pensiunii fixate de prima instanță, nu ridică pensionarului dreptul de apel contra acestei sentințe.

Legea pensiilor, prin art. 33, atribuie de drept hotărârilor regulatorii de pensiuni, formulate în prima instanță, caracterul și efectul unor hotărâri executorii în mod provizoriu, principiul admis de legiuitor în vederea situațiunii materiale precare, în care se găsește majoritatea covârșitoare a pensionarilor publici. Pe temeiul acestor dispoziții formale ale legii, autoritatea este obligată, până la definitivă lichidare a drepturilor să servească pensionarului cuantumului de pensiune fixat de prima instanță, iar aceasta e în drept să primească pensiunea provizorie ce i se dă, fără a fi obligat să facă nici un fel de rezerve.

Legea pensiunilor prin art. 37 acordând pensionarului dreptul de apel fără nici o distincțiune, după ce prin art. 33 îi acordase dreptul de a primi pensiunea fixată la prima instanță, a înțeles evident, că pensionarul să beneficieze în acelaș timp de ambele aceste drepturi, fără ca exercițiul unuia să implice renunțarea la celălalt.

Prin urmare, *faptul primirii fără nici o rezervă din partea pensionarului a cuantumului de pensiune fixat de prima instanță, nesemnificând prin el însuși, în lipsă de declarațiune expresă, o mulțumire scrisă pe hotărârea acelei instanțe în sensul art. 317 proc. civ. numai prin greșită aplicare a acestui articol și prin nesocotirea și violarea art. 33 și 37 din legea generală de pensiuni Curtea de fond a putut respinge apelul recurentului sub cuvânt că acesta ar fi achiesat la hotărârea comisiunii de pensiuni, primind cuantumului fixat de această comisiune.*

INFORMAȚIUNI

Din țară

Din viața lui Aurel Isac. — Într-o zi se găsea în cabinetul Primului Președinte al Curții de Apel, Cluj. Intră un membru al acestei Curți. Primul președinte i-l prezintă.

La auzul numelui celui venit, bătrânul se scoală și strângându-i mâna, îi spune: „Ce bine îmi pare că te cunosc! Am auzit mult bine vorbindu-se de D-tă! Mă bucur că în puțină vreme ți-ai apropiat așa de bine știința dreptului de aci!”

Ceace l-a impresionat și a rămas neșters în memoria celui vizat, nu a fost atât elogiile ce i se aduceau, cât înseninarea feței și sclipirea ochilor octogenarului. Era însufletirea unui trecut de o curată și neprihănită simțire românească.

— *Atragem atenția juriștilor, asupra revistei „Curentul Juridic”, care apare în Brașov și care consacră întreg numărul 4 și 5 anul IX din 1 Aprilie 1932 ordonanței consiliului de miniștri maghiar, No. 4420—1918, pentru complectarea normelor de drept privat referitoare la imobilele cu adnotări și jurisprudențe la zi, în această delicată chestiune și care merită să fie consultată de orice jurist.*

— *In aceste grele timpuri* pentru editare, a apărut o nouă revistă, aci peste Carpați, sau întrebuintând expresia propriului său titlu, în Banat, intitulată: „*Revista Cercului Juridic Bănățean*”. — Fără să vrem, ne gândim la alternativa: sau pentru Banat nu sunt timpuri grele, sau că *necesitatea unui scop* o impunea imediat. — Vom rămâne atenți asupra desvoltării următorului punct de program:

c) Propovăduirea unificării legislative, prin utilizarea materialului legislativ local, *apt de a dăinui*. — Până atunci îi urmă succes și rodnică activitate.

Din străinătate

— *Dizoluțiunea Companiei Iezuitice în Spania.* — Ministerul de Justiție spaniol, prevalându-se de art. 26 din noua constituție, a prezentat, în ziua de 23 Ianuarie, semnăturii președintelui Republicii, un decret, care ordonă dizoluțiunea companiei Iezuitice și naționalizarea bunurilor sale, care vor fi afectate operilor de binefacere. Compania Iezuitică s'a plâns contra acestui decret Tribunalului suprem, invocând caracterul anticonstituțional al acestei măsuri și Tribunalul Suprem a admis recursul.

— *Persecuția Bisericii catolice în Mexic.* — Legea votată în unanimitate de Congresul Mexican, reducând la o biserică și un preot, pentru 50.000 locuitori, numărul locurilor cultului și efectivul preotului, a intrat în vigoare la 1 Ianuarie. Episcopul Mexicului a inaugurat la 2 Ianuarie o campanie de rezistență pacifică contra legii. Preoții sunt invitați a contesta în fața tribunalului constituționalitatea legii. În așteptare, cultul va fi

suspendat în toate bisericile și părinții copiilor, cari vor fi trimiși la școalele laice, unde învățământul religios este interzis, vor fi lipsiți de „absoluțiune”.

— *Femeile magistrat.* — Pe biroul Camerei Franceze s'a despus un proiect de lege din inițiativă parlamentară tinzând a autoriza femeile să îndeplinească funcția de magistrat. Un amendament la legea reformei tribunalelor, prezentat în acest sens a fost deja respins de Cameră în 1930, însă el a întrunit un număr însemnat de voturi și mulți dintre cei cari au votat contra, au dat ca justificare că nu este locul de a se tranșa pe cale de amendament, o chestie care merită un studiu serios.

— *Contra răspândirii informațiilor false.* — La inițiativa S. D. N. s'a ținut o conferință, la Copenhaga, în a doua jumătate a lunii Ianuarie, ca să studieze: 1.) mijloacele de întrebuintat, pentru a evita înțelesul dăunător al răspândirii, în presă a informațiilor false, susceptibile, a amenința pacea și bunele relațiuni între națiuni; 2.) Organizarea colaborării efective între birourile oficiale de presă; 3.) eventuala organizare de conferințe între serviciile de presă oficiale și reprezentanții presei însemnate. Treizeci și două de țări au fost reprezentate la această conferință prin șefii birourilor de presă oficială și de delegați ai marelui organizații de presă sau ai agenției de informațiuni.

— *Remediarea crizei economice.* — În cursul lunii Decembrie, parlamentul francez a votat un număr de legi motivate de situația economică. Camera a adoptat, în noaptea de 4-5 Decembrie, un proiect de lege, tinzând la realizarea imediată a unor lucrări relative la perfecționarea utilajului național, și la crearea unei case de credit pentru departamente și comune. În ședința din 18 Dec. a dat un vot de încredere guvernului, manifestând dorința de-a lupta cu energie contra șomajului și consecințelor lui dureroase și cerând guvernului realizarea măsurilor necesare acestui scop. Ca urmare, a adoptat, la 22 Dec. proiectul de lege destinat să protejeze mâna de lucru națională. Parlamentul a mai ratificat și convențiunea guvernului cu Banca Franței, devenită necesară din cauza pierderilor suferite de Bancă în urma deprecierei devizelor engleze.

— *Al IV-lea decret lege al D-lui Brüning.* — Cancelarul german a prezentat la 8 Dec., spre semnare, președintelui Reichului, un nou decret lege, destinat să asaneze finanțele țării și să-i restabilească creditul în lume. Salarile să fie micșorate dela 1 Febr. cu 10 la sută pentru funcționari și cu 9 la sută pentru amployați și lucrători. Să institue un impozit de 10 la sută, pe venit și altul de 2 la sută pe cifra de afaceri. De altă parte scontul și dobânda privată sunt scăzute dela 8 la sută, la 6 la sută. Chiriile sunt scăzute dela 10 la sută, la 15 la sută, asemenea și tariful pentru transportul mărfurilor. D-rul Goerdeler a fost numit „dictator al prețurilor” și însărcinat să obțină o

scădere rațională și gradată a costului vieții înlesnind mișcarea produselor dela producător la consumator și restabilind echilibrul între ofertă și putința de cumpărare. El a și obținut rezultate în jrivința unor mărfuri și a prețurilor transporturilor.

Legi apărute

Lege pentru modificarea art. 14, §18 din legea timbrului M. O. Nr. 78 din 1.IV. pag. 2077.

Lege pentru ratificarea acorului comercial cu Lituania, M. Of. Nr. 79 din 2.IV, pag. 2100.

Lege pentru ratificarea protocolului adițional cu Italia, M. Of. Nr. 79 din 2. IV. pag. 2103.

Lege pentru ratificarea modificării tratatului comercial cu Islanda, M. Of. Nr. 79 din 2. IV, pagina 2105.

Lege pentru ratificarea convenției, ajutor mutual și protecție judiciară cu Polonia, M. Of. Nr. 79 din 2. IV, pag. 2108.

Lege pentru ratificarea convenției comerciale cu Ungaria, M. Of. Nr. 79 din 2. IV, pag. 2117.

Lege pentru ratificarea convenției de delimitare a frontierei cu Cehoslovacia, M. Of. Nr. 79 din 2. IV, pagina 2152.

Regulament de funcționare al Consiliului instrucționiei, M. Of. Nr. 80 din 4. IV. pag. 2194.

Regulament pentru aplicarea lezei Casei de Amertizare, M. Of. Nr. 80 din 4. IV, pag. 2195.

Regulament pentru modif. registrului de comerț, M. Of. Nr. 80 din 4. IV, pag. 2199.

Decizie pentru modificarea tarifului unitar al impozitului pe lux și cifra de afaceri, M. Of. Nr. 80 din 4. IV, pagina 2200.

Lege pentru organizarea Muzeului Etnografic din Cluj, M. Of. Nr. 81 din 5. IV, pag. 2234.

Lege pentru modificarea lezei Arhivelor Statului, M. Of. Nr. 81 din 5. IV, pag. 2235.

Caet de sarcini „tip” pentru ținerea licitațiilor publice, modificarea articolului 30, M. Of. Nr. 81, din 5. IV, pagina 2238.

Lege pentru modificarea lezei Teatrelor și Operelor, M. Of. Nr. 82 din 6. IV, pag. 2258.

Lege pentru modificarea lezei Creditului Funciar rural și urban, M. Of. Nr. 82 din 6. IV, pagina 2264.

Lege pentru răscumpărarea imobilelor proprietatea județelor și comunelor destinate nevoilor armatei, M. Of. Nr. 82 din 6. IV, pag. 2265.

Lege pentru introducerea unor dispoziții transitorii la legea pentru org. corpului de avocați, M. Of. Nr. 82 din 6. IV, pag. 2265.

Lege pentru reglementarea raporturilor între proprietari și chiriași, M. Of. Nr. 83 din 7. IV, pagina 2309.

Lege pentru adăugirea la art. 3, relativ la numiri pe 1932, M. Of. Nr. 83 din 7. IV pag. 2312.

Lege pentru modificarea art. 34 din legea registrului de comerț, M. Of. Nr. 85 din 9. IV, p. 2362.

Regulament pentru spitalele și policlinicile căilor ferate române, M. Of. Nr. 86 din 11. IV,

pagina 2386.

Ratificarea convenției internaționale pentru protecția vegetalelor, M. Of. Nr. 88 din 13. IV, pagina 2435.

Regulament pentru aplicarea dispozițiilor din legea sanitară și de ocrotire, relativ la comisiunile de disciplină, M. Of. Nr. 88 din 13. IV, pagina 2448.

Lege pentru organizarea Bibliotecelor și Muzeelor comunale, M. Of. Nr. 89 din 14. IV, p. 2468.

Lege pentru ratificarea convenției cu Grecia, M. Of. Nr. 89 din 14. IV, pag. 2471.

Lege pentru prelungirea termenului înmatriculării firmelor, M. Of. Nr. 90 din 15. IV, p. 2531.

Regulament la legea loteriei de Stat, M. Of. Nr. 92 din 18. IV, pag. 2590.

Regulamentul tragerilor loteriei de Stat, M. Of. Nr. 92 din 18. IV, pag. 2596.

Lege pentru asanarea datoriilor agricole, M. Of. Nr. 93 din 19. IV, pag. 2612.

Regulament pentru controlul angajamentelor publice, M. Of. Nr. 94 din 20. IV, pag. 2642.

Lege pentru ratificarea convențiilor privitoare la trecerea în patrimoniul Statului a liniilor ferate locale, M. Of. Nr. 94 din 20. IV, pag. 2645.

Lege pentru regimul fiscal al loteriei de Stat, M. Of. Nr. 94 din 20. IV, pag. 2655.

Lege pentru modificarea lezei construcțiilor de locuințe în București, M. Of. Nr. 94 din 20. IV, pagina 2655.

Lege pentru ridicarea incapacității civile a femeii măritate, M. Of. Nr. 94 din 20. IV, p. 2656.

Lege pentru reglementarea exportului de țitei, M. Of. Nr. 94 din 20. IV, pag. 2656.

Lege pentru organizarea învățământului universitar, M. Of. Nr. 96 din 22. IV, pag. 2715.

Lege pentru modificarea lezei învățământului secundar, M. Of. Nr. 96 din 22. IV, pag. 2732.

Lege pentru modificarea art. 61 din legea învățământului primar, M. Of. Nr. 96 din 22. IV, pagina 2735.

Lege pentru modificarea lezei pentru calorificarea produselor agricole, M. Of. Nr. 96 din 22. IV, pag. 2736.

Lege pentru durmuri, M. Of. Nr. 96 din 22. IV, pagina 2738.

Legea monopolului spirtului și taxe de consumație, M. Of. Nr. 96 din 22. IV, 2762.

Punerea în vigoare a taxelor de consumație, prevăzute de art. 73, 109 și 160 din legea monopolului, v. spirtului, M. Of. Nr. 96 din 22. IV, 2800.

Lege pentru reglementarea plantațiilor de vii, M. Of. Nr. 96, din 22. IV, pag. 2759.

Anunț.

Rugăm pe onor. abonați să binevolască a ne trimite costul abonamentului.

Plata abonamentului vă rugăm a o adresa Str. Iuliu Maniu Nr. 3. Cluj,

» FRIGIDAIRE «

**Mai rece ca ghaia
Mai efin ca ghaia
Mai sănătos ca ghaia**

Frigul pentru nevoile casnice,
comerciale și industriale pro-
dus în mod automat pe cale
electrică. Pentru demonstrații
vă stă cu plăcere la dispoziție

AUTOMECHANICA S. A. CLUJ

**Strada Regina Maria Nr. 10
Calea Dorobanților Nr. 18**

Reprezentanța generală:

Leonida & Co. S. A. din București

„Auto-Mecanica” S^ocietate Anonimă

Depozit de cauciucuri. Piese de schimb și accesorii **Str. Reg. Maria 10 Telefon 2-16 (Cluj)**

Reprezentanța generală:

Garaje, benzină și ulei. Atelier de reparațiuni **Cal. Dorobanților 18. Telefon 4-89 Cluj**

Leonida & Co. București

Reprezentant al automobilelor

Chevrolet, Cadillac, La Salle, Pontiac și Oakland

renumitele uzini a lui General Motors